

RP 48/2016 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 33 och 34 § i jaktlagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att jaktlagen ändras i syfte att förhindra spridningen av afrikansk svinpest på så sätt att fasta artificiella ljuskällor får användas vid jakt på vildsvin och mårhund på utfodringsplatser för vildsvin. Dessutom kompletteras bemyndigandena att utfärda förordning så att det genom förordning av statsrådet får utfärdas närmare bestämmelser om egenskaperna hos inhägnader och användningen av inhägnader som fångstredskap.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Jaktlagen

Den 11 december 2014 tillsatte jord- och skogsbruksministeriet en vildsvinsarbetsgrupp (HARE 047:00/2014). Arbetsgruppens uppgift var att utreda den aktuella situationen vad gäller Finlands vildsvinsbestånd och göra upp riktlinjer för hur vildsvinsbeståndet ska skötas och dess situation kontrolleras med stöd av jaktlagstiftningen och lagstiftningen om djursjukdomar, i synnerhet med beaktande av de åtgärder som behövs för att förhindra att virussjukdomen afrikansk svinpest (ASF) sprids till Finland.

Vildsvinsarbetsgruppens betänkande (JSM 2015:1) innehåller ett förslag till åtgärdsprogram för att effektivisera kontrollen över vildsvinsbeståndet och bekämpa spridningen av afrikansk svinpest. Åtgärdsprogrammet har utarbetats med målet att dra upp riktlinjer för de praktiska åtgärder med vilka vildsvinsbeståndet kan kontrolleras genom jakt och viltvård samt med vilka man minskar risken för att afrikansk svinpest kommer till Finland via jaktresor och det naturligt förekommande vildsvinsbeståndet.

Vildsvin är sådant vilt som avses i 5 § i jaktlagen (615/1993) och för vilket det med stöd av 37 § i jaktlagen föreskrivs om en särskild fredningstid i 25 § 2 mom. i jaktförordningen (666/1993). Enligt det momentet är hona av vildsvin som åtföljs av årsunge alltid fridlyst. Bestämmelsen om en allmän fredningstid för vildsvin har upphävts genom statsrådets förordning 147/2016. Förordningen trädde i kraft den 1 mars 2016.

För närvarande beräknas det finnas ca 1 500 vildsvin i Finland. Det föreslås preliminärt att beståndet ska halveras på riksnivå. Vildsvinsbeståndets täthet och utbredning inverkar direkt på hur smitta av afrikansk svinpest fortlever i en population och sprids vidare. Uppskattningen av vildsvinsbeståndet behöver preciseras och uppdateras, eftersom vildsvin förökar sig mycket snabbt.

Vid uppföljningen av vildsvinsbeståndet ska 20 § i jaktlagen iakttas. Enligt den paragrafen ska jakt bedrivas i enlighet med principerna för bärkraftigt nyttjande och så att viltbestånden inte äventyras, att naturen inte skadas i onödan och att djuren inte vållas onödigt lidande. Viltbeståndens fortbestånd bör säkerställas genom ändamålsenlig viltvård.

Enligt 33 § i jaktlagen är det vid jakt allmänt förbjudet att använda bl.a. sprängämnen, gifter och förgiftade beten samt beten som innehåller bedövningsmedel, elektriska eller elektroniska anordningar som kan bedöva eller döda, siktanordningar för nattskytte vilka elektroniskt förstorar eller omvandlar bilden, artificiella ljuskällor och anordningar för belysning av målet samt speglar och andra bländande anordningar.

I 34 § i jaktlagen föreskrivs det om utfärdande av närmare bestämmelser om fångstredskap och fångstmetoder. Enligt 34 § 1 mom. i jaktlagen får det genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om egenskaper hos och användningen av skjutvapen och patroner som avses i 6 § i skjutvapenlagen (1/1998), egenskaper hos och användningen av jaktbåge och pilar, egenskaper hos och användningen av luftvapen, egenskaper hos och användningen av fallor, snaror, saxar, fotsnaror, lövblåsare och nät samt de förfaringssätt som ska iakttas i samband med olika fångstmetoder.

För att afrikansk svinpest ska kunna förebyggas bättre än hittills behövs ändringar i jaktlagen för en effektivisering av vildsvinsjakten i synnerhet när det gäller fångstredskapen.

1.2 Annan lagstiftning som hänför sig till frågan

Lagen om djursjukdomar

Afrikansk svinpest är en blödningsjukdom hos svin och vildsvin som orsakas av virus och mot vilken det inte finns något vaccin eller någon behandlingsmetod. Afrikansk svinpest smittar inte till människor.

Afrikansk svinpest förekommer allmänt i Afrika. År 2007 spred sig sjukdomen till Georgien, sannolikt via livsmedelsavfall från ett fartyg som kommit från Afrika. Efter det har sjukdomen spridit sig till bl.a. Ryssland, Ukraina och Vitryssland. År 2014 fortsatte spridningen till Polen, Litauen, Lettland och Estland. Under 2015 har smitta konstaterats hos både tamsvin och vildsvin i alla de sistnämnda länderna. Afrikansk svinpest har aldrig konstaterats i Finland.

Enligt 5 § i lagen om djursjukdomar (441/2013) indelas djursjukdomar i den lagen i djursjukdomar som ska bekämpas, anmälningsskyldiga djursjukdomar och andra djursjukdomar. Djursjukdomar som ska bekämpas indelas vidare i djursjukdomar som ska övervakas, farliga djursjukdomar och djursjukdomar som lätt sprider sig. Som djursjukdomar som lätt sprider sig klassificeras djursjukdomar som i betydande grad försvårar verksamhetsförutsättningarna för husdjursproduktionen, orsakar betydande skada på vilda djurstammar, i betydande utsträckning hindrar eller försvårar export av och handel med djur eller produkter, eller som kan smitta från djur till människa och orsaka allvarlig sjukdom och som dessutom särskilt lätt sprids. Enligt 3 § i jord- och skogsbruksministeriets förordning om djursjukdomar som ska bekämpas och klassificeringen av dem (843/2013) är afrikansk svinpest en djursjukdom som lätt sprider sig.

Det virus som orsakar afrikansk svinpest bibehåller sin förmåga att smitta exceptionellt väl. Viruset överlever i naturen i flera veckor i avsöndringar från ett besmittat vildsvin, dvs. i spillning, urin, saliv och blod. Hos vildsvin som dött i sjukdomen överlever viruset i kroppen i flera månader och i djupfryst kött i flera år. Från dessa kan viruset sprida sig vidare till andra vildsvin eller svin genom direkt eller indirekt beröring, t.ex. via jaktutrustning, skor eller foder som förorenats.

Enligt 14 § i lagen om djursjukdomar ska en aktör som är ansvarig för djur eller någon annan person som deltar i t.ex. transport, avlivning, jakt, fångst eller observation av djur, om han eller hon misstänker eller konstaterar att ett djur har drabbats av en djursjukdom som ska bekämpas eller av en ny, allvarlig djursjukdom utan dröjsmål anmäla saken till kommunalveterinären eller regionförvaltningsverket.

I 33 § i lagen om djursjukdomar föreskrivs det att om det hos ett djur konstateras en djursjukdom som lätt sprider sig eller om det finns en formell misstanke om en sådan sjukdom, kan en restriktionszon inrättas på det område som omgärdar den plats där sjukdomen förekommer. En restriktionszon kan indelas i delzoner, om Europeiska unionens lagstiftning förutsätter det. En restriktionszon kan också inrättas i samband med att en djursjukdom som lätt sprider sig har konstaterats utanför landets gränser.

Enligt 2 mom. i samma paragraf inrättas och avvecklas en restriktionszon genom beslut av Livsmedelssäkerhetsverket. När gränserna för en restriktionszon och dess olika delar bestäms ska geografiska, administrativa, ekologiska och epidemiologiska faktorer samt övervaknings-

möjligheterna beaktas. En restriktionszon ska omedelbart avvecklas när de föreskrivna förutsättningarna för att inrätta en restriktionszon inte längre föreligger.

Djurskyddslagen

Enligt 3 § i djurskyddslagen (247/1996) ska djur behandlas väl och de får inte åsamkas onödigt lidande. Det är förbjudet att åsamka djur onödig smärta eller plåga.

Enligt 32 § i djurskyddslagen ska ett djur avlivas så snabbt och smärtfritt som möjligt genom en metod och en teknik som lämpar sig för avlivning av det djuret. Ett djur får avlivas endast av en person som har tillräckliga kunskaper i den avlivningsmetod och avlivningsteknik som används i fråga om den djurarten samt tillräcklig skicklighet i att vidta åtgärden. Innan destruktionen av djuret påbörjas eller andra åtgärder vidtas ska den som avlivat djuret försäkra sig om att djuret har dött.

2 Föreslagna ändringar

Viktiga åtgärder för att förhindra att afrikansk svinpest sprider sig till Finland är bl.a. begränsning av vildsvinsbeståndets storlek samt uppföljning av beståndet. Man försöker också hindra spridningen av sjukdomen genom samarbete, rådgivning, utbildning, viltforskning och ändringar av lagstiftningen. I denna proposition föreslås det att 33 och 34 § i jaktlagen ändras för att effektivisera den beståndsvårdande jakten på vildsvin.

Det föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till 33 § i jaktlagen. I momentet föreskrivs det om ett undantag från bestämmelsen om användning av en artificiell ljuskälla i 1 mom. 5 punkten i samma paragraf så att fasta artificiella ljuskällor får användas vid jakt på vildsvin och mårddhund på utfodringsplatser för vildsvin.

På utfodringsplatser som byggts för att locka vildsvin ska det alltså enligt förslaget vara möjligt att placera en fast artificiell ljuskälla. Vildsvinen kommer ofta till utfodringsstället först när det blivit mörkt. För närvarande skjuts vildsvin från ett jaktorn som finns på 50–100 meters avstånd från utfodringsplatsen. Från jaktornet försöker man fastställa djurets ålder, kön eller ställning i flocken genom vapnets kikarsikte eller en kikare. Ofta är ljusförhållandena så dåliga att det inte går att få ett bra skott på viltet. Då är det stor risk att vildsvinet skadas och jakten måste därför avbrytas. Ett skadat vildsvin kan vara ytterst farligt. Användningen av en ljuskälla förbättrar jägarnas säkerhet. Genom användning av en ljuskälla främjas också en sådan snabb och smärtfri avlivning av djur som avses i 32 § i djurskyddslagen.

Genom användningen av en fast artificiell ljuskälla strävar man också efter att förhindra jakt på en i 25 § 2 mom. i jaktförordningen avsedd vildsvinshona som åtföljs av en årsunge. Jakten bör med beaktande av de ovannämnda faktorerna vara selektiv och ske i rätt fångstordning.

I det nämnda momentet föreskrivs det också om jakt på mårddhund på utfodringsplatser för vildsvin, eftersom mårddhunden naturligt använder samma matplatser som vildsvin. Mårddhunden kan sålunda vara en potentiell spridare av afrikansk svinpest. Användning av en fast artificiell ljuskälla bör därför vara möjlig också vid jakt på mårddhund på utfodringsplatser för vildsvin. Dessutom skulle det vara oändamålsenligt med tanke på viltvården om förekomsten av en fast artificiell ljuskälla hindrade jakt på mårddhund.

Det föreslås att 34 § i lagen kompletteras så att inhägnader fogas till förteckningen i 1 mom. 4 punkten. Genom detta tillägg får det genom förordning av statsrådet föreskrivas om egenskaperna hos inhägnader som används vid fångst av vildsvin och om användningen av inhägnader. En vildsvinshona (sugga) väger ca 100 kilogram, och en fullvuxen hane (galt) som lever i

gynnsamma områden kan i Europa väga ca 300 kilogram. Inhägnader som fångstredskap skulle vara till nytta vid regleringen av vildsvinsbeståndet eftersom det med tanke på effektiviserad jakt borde rymmas en vildsvinsflock i inhägnaden och inte bara ett enda vildsvin. Med avseende på djurskyddsaspekter lämpar sig dessutom inhägnader bättre för stora djur som lätt blir stressade än de andra fångstredskap som redan nämns i den gällande bestämmelsen.

Inhägnaden bör vara tillräckligt stadigt byggd och gärna rund till formen så att vildsvinen inte kan klättra upp på varandra i hörnen och ta sig ut. Inhägnaden bör vara utan tak så att hjortdjur med horn som förirrat sig in i utfodringshagen inte skadar sig då de försöker hoppa över stängslet.

3 Propositionens konsekvenser

Tillsammans med andra metoder för att bekämpa ASF-viruset försöker man genom denna lagändring förebygga följande negativa verkningar för svinhushållningen och samhällsekonomin.

Om afrikansk svinpest kommer till Finland får det betydande ekonomiska konsekvenser för vårt lands svinhushållning. Om ett enda fall av smitta påträffas i ett svinstall i Finland, måste alla svin i det svinstallet avlivas.

Hur avlivade svin och svin som dött bortskaffas ska avvägas från fall till fall. Huvudregeln är att kropparna förstörs i en destruktionsanläggning. Efter avlivningen och bortskaffandet av svinen ska lokalen saneras och desinficeras. Sådana anläggningar, foder och produkter som inte kan desinficeras eller på annat sätt behandlas så att de inte sprider smitta ska förstöras.

De åtgärder för att utrota smittan som vidtas på basis av myndighetsbestämmelser betalas med statliga medel. Producenterna har rätt att få ersättning av statliga medel för de djur de förlorat och i vissa fall också för produktionsförluster. Producenten svarar ändå själv för en stor del indirekta kostnader, t.ex. i form av förlust av resultatet av avelsarbete och andra indirekta kostnader för produktionsförluster. Alla ovannämnda åtgärder orsakar förluster på upp till hundratals tusen euro per svingård som fått smittan.

Även om antalet smittade gårdar skulle förbli litet, vore det allvarligaste med tanke på svinhushållningen att exporten av svinkött till tredjeländer samt handeln på den inre marknaden störs. Redan ett enskilt sjukdomsfall inverkar på exporten av svinkött, eftersom många köparländer utanför EU vill att producentlandet ska vara helt fritt från smitta.

Även om ASF inte smittar till människor, kan också köpbeteendet hos de finländska konsumenterna förändras på ett oönskat sätt på grund av konstaterad smitta. Regionala transportbevägränsningar för svin och svinköttsprodukter orsakar också kostnader och behov av omorganiseringar för svinnäringen i Finland. Transportstörningar leder snabbt till överfulla svinstallar, varvid svin med tanke på välmåendet sannolikt måste avlivas och bortskaffas på åtskilliga gårdar.

Den genomsnittliga priskalkylen för samhällsekonomin på grund av ett enda konstaterat fall av afrikansk svinpest är cirka 10,5 miljoner euro, men variationen kan vara mycket stor. Förlusterna inom husdjurssektorn skulle vara ca 17,3 miljoner euro. Förlusterna beräknas variera mellan 7,5 och 38,1 miljoner euro. Den samhällsekonomiska förlusten kan också vara större, eftersom förlusterna till stor del beror på hur långt avbrott i exporten ASF orsakat. I beräkningarna har en karenstid enligt Världshälsoorganisationen för djurhälsa OIE:s rekommendationer beaktats, dvs. tre månader från behandlingen av det senast konstaterade ASF-fallet. En månads förlängning av avbrottet i all export av svinprodukter skulle kosta samhällsekonomin

RP 48/2016 rd

2,5 miljoner euro och husdjurssektorn 4,2 miljoner euro. Regionala transportbegränsningar för svin och svinköttsprodukter orsakar kostnader och behov av omorganiseringar för svinnäringen i Finland.

Om afrikansk svinpest drabbar vildsvin innebär det kontinuerliga kostnader för undersökning av vildsvin och bortskaffande av kadaver. Kadavren bortskaffas genom nedgrävning eller genom att de förs till en förstöringsanläggning såsom tamsvin. Kadavren bortskaffas genom att de grävs ner eller förs till en destruktionsanläggning, precis som tamsvin.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid jord- och skogsbruksministeriet i samarbete med Finlands viltcentral och Livsmedelssäkerhetsverket Evira.

Utlåtanden om propositionen har begärts hos miljöministeriet, Livsmedelssäkerhetsverket Evira, Djurens hälsa ETT rf, Naturresursinstitutet, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, Finlands Djurskyddsförningars förbund rf, Finlands naturskyddsförbund rf, Finlands Jägarförbund rf och Finlands viltcentral.

Eftersom ändringen i jaktlagen är brådskande i syfte att förebygga afrikansk svinpest var tiden för utlåtanden fyra veckor.

Utlåtanden har inom utsatt tid lämnats av Livsmedelssäkerhetsverket Evira, Naturresursinstitutet, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Finlands naturskyddsförbund rf, Finlands Jägarförbund rf och Finlands viltcentral. Av dem som gett utlåtande var det endast Finlands naturskyddsförbund som inte understödde propositionen.

Finlands naturskyddsförbund har förhållit sig allmänt negativt till användningen av artificiella ljuskällor. I denna proposition är det emellertid fråga om en fast artificiell ljuskälla som är placerad uttryckligen på vildsvinens utfodringsplats. Därför har man inte kunnat beakta Finlands naturskyddsförbunds ställningstagande.

5 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 33 och 34 § i jaktlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i jaktlagen (615/1993) 34 § 1 mom., sådant det lyder i lag 206/2013, samt
fogas till 33 §, sådan den lyder i lag 583/2015, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3
mom. blir 4 mom., som följer:

33 §

Fångstredskap och fångstmetoder

*Undantag från förbudet mot användning av artificiella ljuskällor enligt 1 mom. 5 punkten
kan dock göras genom att en fast artificiell ljuskälla används vid jakt på vildsvin och mårds-
hund på utfodringsplatser för vildsvin.*

34 §

Närmare bestämmelser om fångstredskap och fångstmetoder

Genom förordning av statsrådet utfärdas det närmare bestämmelser om

- 1) egenskaper hos och användningen av skjutvapen och patroner som avses i 6 § i skjutva-
penlagen (1/1998),
- 2) egenskaper hos och användningen av jaktbåge och pilar,
- 3) egenskaper hos och användningen av luftvapen,
- 4) egenskaper hos och användningen av fallor, inhägnader, snaror, saxar, fotsnaror, lövblå-
sare och nät,
- 5) de förfaringssätt som ska iaktas i samband med olika fångstmetoder.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 7 april 2016

Statsminister

Juha Sipilä

Näringsminister Olli Rehn

Lag

om ändring av 34 § i jaktlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i jaktlagen (615/1993) 34 § 1 mom., sådant det lyder i lag 206/2013, samt
fogas till 33 §, sådan den lyder i lag 583/2015, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3
mom. blir 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

33 §

Fångstredskap och fångstmetoder

*Undantag från förbudet mot användning av
artificiella ljuskällor enligt 1 mom. 5 punkten
kan dock göras genom att en fast artificiell
ljuskälla används vid jakt på vildsvin och
mårdhund på utfodringsplatser för vildsvin.*

34 §

*Närmare bestämmelser om fångstredskap
och fångstmetoder*

Genom förordning av statsrådet utfärdas
närmare bestämmelser om

1) egenskaper hos och användningen av
skjutvapen och patroner som avses i 6 § i
skjutvapenlagen (1/1998),

2) egenskaper hos och användningen av
jaktbåge och pilar,

3) egenskaper hos och användningen av
luftvapen,

4) egenskaper hos och användningen av

34 §

*Närmare bestämmelser om fångstredskap
och fångstmetoder*

Genom förordning av statsrådet utfärdas
det närmare bestämmelser om

1) egenskaper hos och användningen av
skjutvapen och patroner som avses i 6 § i
skjutvapenlagen (1/1998),

2) egenskaper hos och användningen av
jaktbåge och pilar,

3) egenskaper hos och användningen av
luftvapen,

4) egenskaper hos och användningen av

RP 48/2016 rd

fällor, snaror, saxar, fotsnaror, lövblåsare och nät, samt

5) de förfaringssätt som ska iakttas i samband med olika fångstmetoder.

fällor, *inhägnader*, snaror, saxar, fotsnaror, lövblåsare och nät, samt

5) de förfaringssätt som ska iakttas i samband med olika fångstmetoder.

Denna lag träder i kraft den 20 .
